

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „УЧЕБНИК ПО МЕЃУНАРОДЕН ТУРИСТИЧКИ СООБРАЌАЈ“ ОД ПРОФ. Д-Р ЦАНЕ КОТЕСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 2102-34/5 од 284. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика, одржана на 25.1.2023 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Никола В. Димитров, редовен професор, Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;
- д-р Златко Јаковлев, редовен професор, Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „УЧЕБНИК ПО МЕЃУНАРОДЕН ТУРИСТИЧКИ СООБРАЌАЈ“ од проф. д-р Цане Котески, наменет за студентите на втор циклус студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот „Учебник по Меѓународен туристички сообраќај“ за предметот Меѓународен туристички сообраќај се изучува на втор циклус студии, прва година/втор семестар на Факултетот за туризам и бизнис логистика, предметот е задолжителен на студиската програма Меѓународен туризам, со неделен фонд на часови од 2+2+2 часа (120 ЕКТС).

Приложениот ракопис е во согласност со наставната програма од насоката Туризам и угостителство и ја опфаќа наставната материја за студиската програма Меѓународен туризам на Факултетот за туризам и бизнис логистика – Гевгелија.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот е напишан на 351 страница, а бројот на прилози на слики изнесува 46, 2 карти, 61 табела, 1 дијаграм и 2 графикони. Учебникот е напишан на стандарден македонски јазик во А4 формат, нормален проред, фонт Arial, со македонска поддршка и големина на буквите 11.

Се состои од седум глави, при што секоја глава е во согласност со наставната програма за предметот Меѓународен туристички сообраќај. Обемот по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, но и за сите студенти од останатите факултети на кои се изучува предметот Меѓународен туристички сообраќај.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Досега не е објавен ваков ракопис „Меѓународен туристички сообраќај“, за полесно изведување на часовите по настава и за полесно подготвување на материјалот за испит од страна на студентите на втор циклус студии постои потреба за објавување на поднесениот ракопис.

Краток опис на содржината: Ракописот започнува со Вовед во кој е даден краток осврт на значењето на меѓународен туристички сообраќај, посочена е предвидената основна и дополнителна литература, како и преглед на содржините кои се обработени во рамките на учебникот.

Во *првата глава е опфатен материјалот:* Поим и значење на меѓународниот туристички сообраќај; Предмет на меѓународниот туристички сообраќај; Меѓузависност помеѓу меѓународниот сообраќај и меѓународниот туризам; Меѓународната патна

инфраструктура - како туристички потенцијал; Карактеристики на сообраќајните средства и Меѓународниот сообраќај и стоковното производство во туризмот.

Во **втората глава се разгледува материјалот**: Развојни периоди на меѓународниот туристички сообраќај; Експериментирање; Експериментирање во меѓународниот железнички туристички сообраќај; Експериментирање во меѓународниот патен туристички сообраќај; Експериментирање во меѓународниот воздушен туристички сообраќај; Изградба; Изградба во меѓународниот железнички туристички сообраќај; Изградба во меѓународниот патен туристички сообраќај; Изградба во меѓународниот воздушен туристички сообраќај; Експанзија во меѓународниот туристички сообраќај; Зрелост во меѓународниот туристички сообраќај; Еволуции во меѓународниот туристички сообраќај и Революции во меѓународниот туристички сообраќај.

Во **третата глава се посветува внимание на материјалот**: Карактеристики на меѓународниот туристички сообраќај во светот по региони: Туристичка сообраќајна мрежа во Европа: Јужноевропска туристичка сообраќајна мрежа; Шпанија; Италија; Португалија; Хрватска; Бугарија; Туристичка сообраќајна мрежа во централна и Западна Европа; Австрија; Унгарија; Полска; Франција; Швајцарија. Туристичка сообраќајна мрежа во Северна Европа; Норвешка. Туристичка сообраќајна мрежа во Источна Европа и Русија; Русија. Туристичка сообраќајна мрежа на Американскиот континент: САД, Канада; Мексико. Туристичка сообраќајна мрежа во Централна и Јужна Америка, Порто Рико; Доминиканска Р. Куба; Аргентина; Бразил. Туристичка сообраќајна мрежа во Карипско подрачје со Мексико. Туристичка сообраќајна мрежа во Андско-пацифички земји. Сообраќајна мрежа во Азија и Пацификот, Кина; Хонг Конг; Тајланд; Сингапур; Малезија; Индонезија; Р. Кореја; Австралија и Поларни области; Јапонија; Макао. Туристичка сообраќајна мрежа во Централна Азија со Индија. Туристичка сообраќајна мрежа во Африка: Тунис; Јужноафриканска Република; Зимбабве; Маурициус. Туристичка сообраќајна мрежа во Тропско-Екваторијална Африка. Туристичка сообраќајна мрежа во Јужна Африка. Туристичка сообраќајна мрежа во земјите на Медитеранска Африка со Арабскиот Полуостров т.н. (Среден Исток); Саудиска Арабија; Египет; ОАЕ; Сирија; Посебен осврт на сообраќајната мрежа во Република С.Македонија. Други видови сообраќај во Република Северна Македонија и местото на Република Северна Македонија во европските туристичко-сообраќајни транспортни коридори.

Во **четвртата глава е опфатен материјалот**: Форми и видови на сообраќај и нивните економски карактеристики и формирање и политика на цената во сообраќајот: Форми и видови на сообраќај, Поделба на сообраќајот според економската функција и начинот на организација, Јавен сообраќај и сообраќај за сопствени потреби, Редовен сообраќај и сообраќај од случај до случај, Меѓуопштински и локален сообраќај, Економско-експлоатациони карактеристики на одделните сообраќајни гранки, Транспортна способност, Брзина на превозот, Безбедност на превозот, Навременост и точност во извршувањето на превозот, Можност за приспособување на сообраќајните потреби, Формирање и политика на цената во сообраќајот, Општ пристап и принципи на формирање на превозните цени, Железничка тарифа и тарифска политика, Концепти за формирање на тарифа во услови на монополска положба на железницата на пазарот, Концепти на формирање на тарифа во услови на конкуренција на транспортниот пазар, Развој и карактеристики на тарифниот систем и тарифна политика во нашата земја, Формирање и политика на цената во морскиот сообраќај, Формирање на цена на линискиот пазар, Формирање на цена на трамперскиот и танкерскиот пазар, Формирање на цена во воздушниот сообраќај, Специфичности во формирањето на цената во авиосообраќајот. Начин на формирање на цената во воздушниот превоз заснован на IATA конференциите и формирање на цена во авиопревозот во процесот на неговата дерегулација.

Во **петтата глава се обработуваат**: Немоторизиран сообраќај и туризмот: Студија на случај - велосипедски туризам. Вовед, Les Lumsdon и Rodney Tolley, Велосипедски туризам, Турист-велосипедист, Инфраструктура за велосипедски туризам, Туристичкиот сообраќај како атракција и Заклучок.

Во *шестата глава се обработува материјалот*: Одржливата мобилност на животната средина - сообраќајот и туризмот, Искрпување (потрошување) на нафтата, Влошување на квалитетот на воздухот и промените во атмосферата, Таложење на киселини или кисели дождови, Загадување на воздухот во градските средини, Цепење на озонскиот слој во стратосферата и Глобално затоплување.

Во *седмата глава се разгледува*: Планирање во меѓународниот туристички сообраќај: Меѓународни сообраќајни туристички потреби и можност за нивно задоволување; Меѓународниот сообраќај и развојот на туристичките места; Процес на планирање на меѓународниот туристички сообраќај.

Учебникот завршува со поширока библиографија на користена и консултирана литература од домашни и странски автори, во обем од 272 библиографски единици распоредени во 8 страници.

ЗАКЛУЧОК

Приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите и условите за издавање учебник според Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

Со оглед на изложеното, на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип со задоволство му препорачуваме ракописот „Учебник по Меѓународен туристички сообраќај“ од авторот проф. д-р Цане Котески да биде издаден како е-учебник за потребите на студентите на втор циклус на студиската програма Меѓународен туризам (120 ЕКТС) на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Никола В. Димитров,
Факултетот за туризам и бизнис логистика,
Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип,
редовен професор, с.р.
Д-р Златко Јаковлев, редовен проф.
Факултетот за туризам и бизнис логистика,
Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип,
редовен професор, с.р.